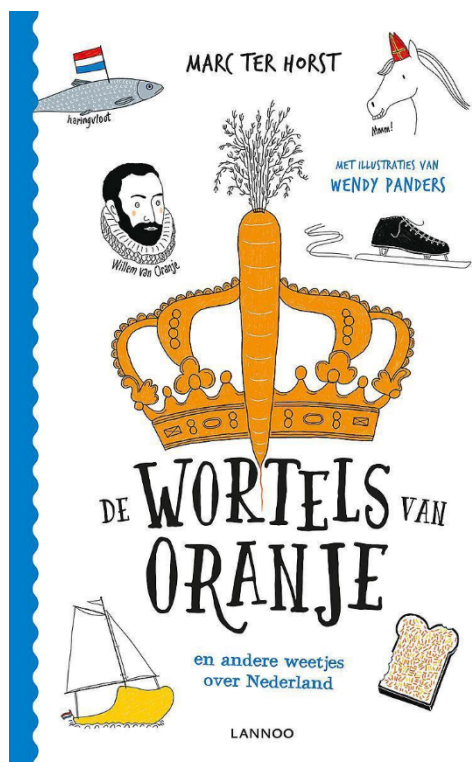

Success for All

N E D E R L A N D

Leerkrachthandleiding M7 - start Informatief

Les 1 - 10 : 'De wortels van Oranje'

Inhoudsopgave

Overzicht 'De wortels van Oranje' – Marc ter Horst	5
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5	7
Les 1	8
Les 2	12
Les 3	14
Les 4	16
Les 5	18
OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10	21
Les 6	22
Les 7	24
Les 8	26
Les 9	28
Les 10	30
Antwoorden teamboekje	33
Antwoorden toetsen	39

Overzicht 'De wortels van Oranje' – Marc ter Horst

Les	1-5	6-10
Bladzijde	9 t/m 43	44 t/m 73
Woorden van de week	in je nopjes zijn (uitdr.) lomp de zuivel de volle laag krijgen (uitdr.) de vloedgolf de sabel	ergens gebukt onder gaan (uitdr.) struinen sidderen (siddert) de sluier de revolutie de beschutting
Lezen en team-opdrachten	Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen. Lezen: Verhelderen: Uitleggen wat de functie van de blauwe woorden onderaan de bladzijden betekenen, hoe de Leerplichtwet ervoor zorgt dat kinderen geholpen worden, waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet en wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk'.	Woorden van de week: Betekenissen opzoeken in het (spreek)woordenboek. Teamwoordenboek aanvullen Lezen: Voorspellen: De inhoud van de drie hoofdstukken voorspellen. Samenvatten: Hoofdstukken in maximaal drie zinnen samenvatten. Vraag & antwoord: Beschrijven waarom het bedrijf Philips Evoluon cadeau heeft gegeven aan de stad Eindhoven en beschrijven wat de schrijver in de eerste alinea van 'Eindeloze tekeningen' benoemt.
Toets-Opdrachten*	Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen	Begrijpend lezen: 4 meerkeuzevragen, 1 open vraag Woordenschat: 2 open vragen, 1 betekenisvolle zin, 2 meerkeuzevragen
Schrijf-opdrachten**	De leerlingen kunnen een betoog schrijven over of drop moet blijven bestaan of niet.	De leerlingen kunnen een nieuwe inhoudsopgave voor het boek maken.

***Toets:** Op de vierde dag wordt de toets afgenomen. De toets kent twee onderdelen: begrijpend lezen en woordenschat. De leerlingen maken de toets individueel en de toets wordt daarna gelijk nabesproken. Als meerdere leerlingen het verkeerde antwoord gekozen hebben, is het van belang om de denkstappen nog eens hardop voor te doen en in de week erna extra aandacht aan te besteden via modeling.

****Schrijfopdrachten:** Er kan voor gekozen worden om een schrijfopdracht uit te spreiden over twee weken. Maak in dat geval een keuze uit de bovenstaande opdrachten.

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 1-5

'De wortels van Oranje' – Marc ter Horst

Wil je weten ... Hoe een schipper duizenden levens redde? Wat de gevaarlijkste vulkaan van Nederland is? Hoe het komt dat wortels oranje zijn? Waarom zoete drop zouter is dan zoute drop? Hoe kleine dieren grote projecten tegenhouden? 'De wortels van Oranje' is een boek vol verbluffende weetjes en grappige feiten over het land van melk en water: Nederland.

De lesdoelen van les 1-5:

'De wortels van Oranje' – Marc ter Horst blz. 13 t/m 57	
Informatief: (Nederland/ weetjes)	- De leerlingen weten bijzonderheden te noemen die in Nederland plaatsgevonden hebben of plaatsvinden. - De leerlingen hebben plezier bij het lezen van informatie over Nederland.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	- De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in het woordenboek opzoeken. - De leerlingen kunnen de studiewijzer 'hoort bij ... , want' invullen voor 'de zuivel'. - De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.
Lezen:	- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de functie is van de blauwe woorden met pijl ertussen onderaan de bladzijden. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen hoe de Leerplichtwet kinderen helpt. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet. - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk'.
Schrijven:	- De leerlingen kunnen een betoog schrijven over of drop moet blijven bestaan of niet.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 1-5):

- Zet het digibordschema 'De wortels van Oranje' les 1-5* klaar.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg voldoende kopieën studiewijzers klaar (teamopdrachten: teamwoordbon, de studiewijzer 'woord en betekenis', de studiewijzer 'hoort bij ... , want' en 2x de studiewijzer 'uitdrukkingen en spreekwoorden')*.
- Hang de woordmuur op.
- Leg de teambakken klaar met daarin het leesboek, de teamboekjes, memo's en de spiekbrieven.
- Leg de kaart 'Voorspellen met de dobbelsteen' en een dobbelsteen voor elk team klaar (les 1).
- Leg antwoordblad ABCD met wasknijper klaar per leerling (les 4).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
1.	in je nopjes zijn (uitdr.)	17	<i>Als je erg tevreden over iets bent of je vrolijk voelt.</i>
1.	lomp	18	<i>Onbeleefd en zonder rekening te houden met anderen.</i>
2.	de zuivel	20	<i>Melk en producten die van melk gemaakt zijn.</i>
2.	de volle laag krijgen (uitdr.)	25	<i>Als alles op jou gericht is.</i>
3.	de vloedgolf	27	<i>Een omhooggaande beweging van water in de zee bij vloed of als gevolg van een natuurramp.</i>
3.	de sabel	28	<i>Een kort en gebogen zwaard dat vroeger gebruikt werd om te slaan of steken.</i>

Les 1

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen op basis van de voor- en achterkant voorspellen wat voor soort boek 'De wortels van Oranje' is.
 - De leerlingen kunnen de inhoud van het boek voorspellen door gebruik te maken van de tekst en eigen ervaringen.
- Materialen:**
- 'De wortels van Oranje', blz. 9 t/m 19
 - Groepsvormingsactiviteit, nr. 16
 - beker met lollystokjes (met alle namen van de leerlingen)
 - teamboekje, les 1-5
 - per team een mapje voor het teamwoordenboek
 - per team een voorspelkaart en een dobbelsteen
 - woordmuur
 - per team 6x de studiewijzer 'woord en betekenis'

INTRODUCTIE

"Vandaag is de start van Success for All op niveau M7. Sommige onderdelen zijn nieuw en sommigen zijn hetzelfde zoals vorig jaar/de vorige periode, zoals de teamopdrachten. Natuurlijk gaan we vandaag starten met een nieuw boek. Voordat we met het boek gaan beginnen gaan we eerst een naam en een yell bedenken voor de teams."

TEAMNAAM EN TEAMBOEKJE

Zie Groepsvormingsactiviteiten, nr. 16: 'RondPraat'

1. Uitleg. "Bedenk allemaal een vraag om iets nieuws te leren over je teamgenoten. Deze vraag wordt straks door al jouw teamgenoten beantwoord. Je gaat zelf de vraag ook beantwoorden. Iedereen uit het team mag één vraag stellen, dus je gaat iedereen bij langs. Een voorbeeld van een vraag is 'Waar ga jij het liefst op vakantie?' of 'Wat vind je het leukst om te doen in het weekend?'. Zorg ervoor dat je goed luistert naar elkaar en aan het einde ook weet wat de anderen gezegd hebben. Alleen dan leer je elkaar beter kennen. Elk team is dus aan het praten. Wie weet met welke stem je gaat praten?" **DDU. Geef kort tijd om na te denken te overleggen met maatje en geef dan een beurt.** "Je praat straks met je overlegstem of fluisterstem. Een overlegstem is een zachte stem, je maatje en je team kunnen je stem dan horen, maar de rest van de klas niet. Als iedereen een vraag gesteld heeft en iedereen heeft alle vragen beantwoord, kun je nadenken over een teamnaam en yell. Misschien waren jullie het allemaal eens over een antwoord op een vraag of gingen de vragen allemaal over een bepaald onderwerp. Dan kun je dat gebruiken bij het bedenken van de teamnaam en yell."

DDU

**tip
tijd**

Kijk of de opdracht goed begrepen wordt en stuur bij als dat nodig is.
10 minuten

///

2. Bespreken van de teamnamen. Geef van elk team een leerling de beurt (bijv. met lollystokjes of nummers) om de naam te zeggen en hoe ze daarop gekomen zijn, waardeer de originaliteit en of het een echte teamnaam is.

3. Schrijver van de dag/week. "Overleg wie van jullie de schrijver van de dag/week wordt. Die schrijft deze dag/week de punten in het teamboekje bij week 1 (les 1-5) en hij of zij noteert straks ook alle teamantwoorden in het teamboekje."

4. Teamlijst. "In jullie teamboekje ligt een teamboekje met daarin een teamlijst. Op de teamlijst noteert de schrijver de punten die het team verdient als er goed samengewerkt wordt. Iedere week bepalen jullie per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan

///

welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van week 1."

5. Afronding. "Elk team krijgt van mij (10) punten voor 'Maak de opdracht af' omdat het elk team gelukt is een echte teamnaam te bedenken en een samenwerkvaardigheid te bepalen. Aan het einde van de les mag ieder team de punten optellen en aan het einde van les 5 gaan we kijken welk team het team van de week is geworden."

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "Net zoals bij de eerdere lessen van Success for All beginnen we de les met het opschrijven van de woorden van de week. Ik lees ze eerst hardop voor. In het teamboekje bij les 1-5 staan de woorden van de week in een kolom. Daar zie je woorden en uitdrukkingen staan. In de kolom ernaast staan de opdrachten. De eerste opdracht is dat je in het woordenboek de betekenis van de woorden moet opzoeken. Daarna ga je op zoek naar de betekenis van de uitdrukkingen en vul je de studiewijzer 'hoort bij ...', want' in. Ook gaan jullie het teamwoordenboek aanvullen met woorden die je zelf gevonden hebt. Over dit teamwoordenboekje vertel ik straks meer."

2. Lees de woorden voor en lees daarna de woorden hardop met de groep.

3. De leerlingen schrijven de woorden in het teamboekje bij week 1.

tijd
klaar

10 minuten

woordenlijst

4. Modeling. "Vandaag gaan we kijken wat we van de eerste uitdrukking en het woord erna weten. De eerste uitdrukking is 'in je nopjes zijn'. Bij 'nopjes' denk ik gelijk aan voetbalschoenen, waarbij je noppen aan de onderkant hebt. Bubbeltjesplastic heeft volgens mij ook nopjes, maar ik weet nog niet zo goed wat dat met de uitdrukking te maken zou kunnen hebben. Het woord dat erna komt is 'lomp'. Ik hoor mensen weleens zeggen dat iemand niet zo lomp moet doen. Volgens mij is 'lomp' niet iets positiefs. Bespreek met je maatje/team wat je weet van deze uitdrukking en dit woord. Misschien ken je de betekenis van het hele woord of misschien de betekenis van een deel van het woord. Luister actief naar de ander zodat je goed hoort wat je maatje/teamlid zegt, want straks geef ik een beurt en dan moet jij misschien vertellen wat jullie besproken hebben." **Geef tijd voor overleg over (één van) de woorden en bepaal via het trekken van een lollystokje/nummer wie een beurt krijgt. Waardeer (ook bij een fout antwoord) het actief luistergedrag en leg uit dat het team daarom de punten krijgt. Noteer de suggesties op de woordmuur.**

GH

///
→

tip

Doe de denkstappen even kort voor als meerdere leerlingen de vraag niet kunnen beantwoorden.

tip

Als de leerlingen allemaal al een periode in M7 gezeten hebben, kunt u dit gedeelte overslaan.

"In het niveau M7 is er iets nieuws rondom de woorden van de week. Ik zei er net al iets over: het teamwoordenboek. Vanuit niveau M6 en E6 waren jullie het gewend om tijdens les 1, 2 en 3 op zoek te gaan naar de betekenis van vier woorden en deze op te schrijven op de studiewijzer 'woord en betekenis'. Zo leerden we er iedere week twaalf woorden bij. In dit niveau gaat dat anders. Vanaf nu krijgen jullie twee woorden per dag aangeleverd, tijdens les 1, 2 en 3. Dan komen we op zes woorden. Dat is niet veel. Daarom gaan jullie ook elke dag op zoek naar twee nieuwe woorden. Tijdens het lezen van de tekst kom je waarschijnlijk wel woorden tegen die je niet begrijpt of waarvan je niet precies weet wat het betekent. Hier plak je een memo bij. De woorden waar je een memo bij hebt geplakt bespreek je in het team. Jullie kiezen als team welke woorden je invult in je teamwoordenboek. Dat doe je, net als bij M6 en E6, door bij de woorden die je gevonden hebt met je team een kopieerblad 'Woord en betekenis' in te vullen en ze bij elkaar in een mapje te doen. De woordenlijst kan verschillen tussen de teams. Toen ik de tekst las die hoorde bij les 1, kwam ik bijvoorbeeld het woord 'verzwolgen' tegen in de titel

op bladzijde 17. Ik weet niet precies wat het woord inhoudt. Daarom plak ik er een memo bij. Als mijn team ook niet weet wat het betekent en vindt dat het in het teamwoordenboek moet komen, kunnen we daarvan de betekenis opzoeken en opschrijven. Op die manier zoek je samen met je team tijdens les 1, 2 en 3 elke les twee woorden op.”

5. Woordenlijst. “Na het lezen vul je de woordenlijst van week 1 (les 1-5) verder in en ga je op zoek naar woorden voor in je teamwoordenboek.”

VOORSPELLEN EN DOEL VAN DE SCHRIJVER

Doel: De leerlingen kunnen op basis van aanwijzingen voorspellen waar het verhaal over gaat en wat het schrijfdoel van de auteur is.

1. Uitleg. “Vandaag beginnen we te lezen in een nieuw boek. Door het boek te bekijken kunnen we al een beetje bedenken waar het boek over gaat.”

2. Opdracht. “Ieder team gooit met de dobbelsteen en kijkt op de kaart welke opdracht bij het aantal ogen van de dobbelsteen hoort. Bekijk de voor- en achterkant van het boek en kijk of je aanwijzingen kunt vinden waar dit boek over gaat. Overleg wat jullie teamantwoord is. Zorg ervoor dat iedereen dat teamantwoord kan geven. Als je klaar bent, kun je nog eens met de dobbelsteen gooien en een volgende vraag gaan opzoeken in het boek.”

GH **Geef tijd om te bladeren in het boek, te overleggen en te komen tot teamantwoorden. Geef willekeurige beurten en schrijf de belangrijkste voorspellingen op (bijvoorbeeld in de verhaalkaart) en waardeer de antwoorden met punten.** “We gaan na les 5 kijken wat we goed voorspeld hebben en wat toch anders is dan dat we nu denken.”

DDU **3. Schrijversdoel.** “De schrijver heeft het boek geschreven met een bepaald doel, wat wil de schrijver denk je?” **DDU.** “De schrijver wil ons informeren, maar wel op een leuke manier. Naast het informeren, wil de schrijver ons dus ook vermaken, hij wil graag dat we plezier hebben tijdens het lezen en leren van nieuwe weetjes.”

tip *Bekijk met de leerlingen de kaart van Nederland voor in het boek en vraag aan de leerlingen waarom sommige dorpen en steden wel genoemd zouden worden en andere (grote) dorpen en steden niet.*

VOORLEZEN

1. Voorlezen: bladzijde 9 t/m 19.

tip *Besprek met de leerlingen waarom de schrijver een pagina heeft met ‘Wat je niet vindt in dit boek’. Wat vinden de leerlingen hiervan?*

tip *Sta stil bij woorden waarvan de betekenis mogelijk niet bekend is bij de leerlingen. Bij die woorden kun je een memo bij plakken tijdens het lezen. De leerlingen kunnen deze woorden opschrijven in hun teamwoordenboek en daar de betekenis bij schrijven. U kunt dit deze les ook samen met ze doen en modelleren hoe je de betekenis vindt. Voorbeelden van woorden voor het in het teamwoordenboek zijn ‘uitkering’ (blz. 17) en ‘vervaarlijk’ (blz. 17).*

AFRONDING

1. Woordmuur. “De eerste vier woorden zijn de woorden die in de tekst van vandaag staan. Als het goed is weten we nu wat de woorden betekenen. Elk team krijgt één woord van de dag. Dat woord gaan jullie uitleggen aan de groep. Dat kan op vier verschillende manieren: 1. tekenen van het woord, 2. uitbeelden van het woord, 3. woordweb, 4. laten raden door het geven van tips (heeft te maken met, het tegenovergestelde is, je hebt het nodig bij, enz..).”

GH **Geef elk team een woord van de week, geef tijd voor overleg en laat elk team een woord presenteren, de andere teams schrijven het antwoord op een kladblaadje.**

/// **Elk team dat het woord goed raadt of woord goed uitlegt: punten.**

terugblik

- samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- punten en feedback

voorblik

- teamopdrachten
- woorden van de week

Les 2

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de functie is van de blauwe woorden met pijl ertussen onderaan de bladzijden.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen hoe de Leerplichtwet kinderen helpt.

- Materialen:**
- 'De wortels van Oranje', blz. 20 t/m 25
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrief 'verhelderen'
 - Brain Game nr. 22: 'Raad het getal'

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- samenwerkingvaardigheid
 - woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Uitleg.** "In de vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ik heb jullie uitgelegd dat een deel van de woorden van de week al vaststaat en dat jullie het andere deel zelf mogen kiezen. Let vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat de functie is van de blauwe woorden met pijl ertussen onderaan de bladzijden en hoe de Leerplichtwet kinderen helpt.

DDU

1. Leesdoel. "Vandaag gaan we stukjes tekst verhelderen. Dat betekent dat we iets in eigen woorden gaan vertellen. Waarom is dat belangrijk?" **DDU.** "Als het lukt om iets in eigen woorden te vertellen, dan laat je zien dat je begrijpt waar dat stukje tekst over gaat. We gaan vandaag niet alleen maar stukjes uit de tekst verhelderen, maar bij opdracht 1 gaan we ook kijken naar iets dat telkens terugkomt in het boek. Dat zijn namelijk de blauwe woorden onderin de pagina met een pijl ertussen."

2. Modeling. "We moeten verhelderen wat de functie is van de blauwe woorden met pijl ertussen onderaan de bladzijden. Dit is iets dat telkens terugkomt op de pagina's. Als ik terugblader zie ik dat het begint op bladzijde 14. Als ik vooruit blader zie ik dat het eindigt op bladzijde 72. Het staat telkens op de bladzijden met informatie. Als ik kijk naar bladzijde 14, die we vorige les gelezen hebben, zie ik de woorden 'dijk' en 'gat' staan. Dat zijn woorden die allebei passen bij het verhaal van Hansje Brinker. Als ik de tekst van vandaag lees, ga ik letten op de woorden die onderaan de bladzijde staan: 'bergen' en 'fabriek'. Daarna ga ik bladeren om te kijken of ik een patroon zie tussen de verschillende bladzijden. Ik ben benieuwd wat ik dan vind!"

3. Teamopdrachten. Plannen van de opdrachten. "Lees de opdracht met elkaar goed door en overleg hoe je dit als team gaat aanpakken. Bedenk wat je de vorige les als Tips & Tops van de groep hebt gekregen en zet dat in bij het maken van de opdracht."

tijd 5 minuten

4. Zelfstandig lezen: blz. 20 t/m 25, memo's plakken op aanwijzingen.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst

	5. Maatjeswerk: memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.
tijd	<u>10 minuten</u>
klaar	Duolezen: blz. 22 en 25, woordenlijst, alvast bezig met de teamopdrachten.
	6. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
tijd	<u>20 minuten</u>
GH	7. Groep. Laat de teams vertellen wat de functie van de woorden met pijl onderaan de bladzijden is en hoe de Leerplicht kinderen helpt. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
AFRONDING	
GH	1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkingvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
GH	2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden.
///	Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten
spel	- Brain Game nr. 22: 'Raad het getal'

Les 3

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet.
 - De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk'.

- Materialen:**
- 'De wortels van Oranje', blz. 26 t/m 31
 - teamboekje, les 1-5
 - spiekbrieven 'verhelderen'
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

- terugblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

- vooruitblik**
- woorden van de week
 - teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

- 1. Uitleg.** "De vorige les hebben we de woordmuur aangevuld met een aantal nieuwe woorden. Vandaag maken we de woordmuur compleet. Een deel van de woorden heb ik voor jullie gekozen, maar de laatste woorden kiezen jullie weer zelf. Let tijdens het lezen dus weer goed op welke woorden jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen in eigen woorden uitleggen waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet en wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk'.

- 1. Uitleg leesdoel.** "Bij het leesdoel van deze week, het verhelderen, is het belangrijk dat je de tekst zorgvuldig leest en, als het nodig is, ook herleest. Zo kun je een goed antwoord vinden op de teamvragen. Bij het beantwoorden van de verhelderopdrachten moet je elke stap goed doorlezen en die stap eerst nemen, voordat je naar de volgende stap gaat. Let bij opdracht 3 ook goed op dat je uitlegt waar het woord 'Shoenami' vandaan komt. Dit is belangrijk bij het beantwoorden van de vraag. Plak memo's als je belangrijke aanwijzingen tegenkomt om de teamvragen mee te beantwoorden." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

- 2. Zelfstandig lezen:** blz. 26 t/m 31, memo's plakken op aanwijzingen.

tijd 10 minuten
klaar woordenlijst

- 3. Maatjeswerk:** memo's vergelijken en aan elkaar uitleggen waarom dit een belangrijke aanwijzing is.

tijd 10 minuten
klaar Duolezen: blz. 28 en 31, woordenlijst, alvast bezig met de teamopdrachten.

- 4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.**

tijd 10 minuten

- 5. Groep.** Laat de teams vertellen waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet en wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk.' Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
- ///

AFRONDING

- GH** 1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.
2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.
- ///**
- terugblik** - teamopdrachten
- woorden van de week
- punten en feedback
- vooruitblik** - toets
- introductie schrijfopdracht
- spel** Brain Game naar keuze

Les 4

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'De wortels van Oranje', blz. 32 t/m 37
- toetsboekje, week 1 (les 4)
- antwoordblad ABCD met wasknijper
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - teamopdrachten
- woorden van de week

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan met het teamboekje of met de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 32 t/m 37 en maken van de vragen.

tijd 30 minuten
klaar woordenlijst afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." **Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.**

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*
tip *Besteed met de leerlingen aandacht aan opdracht 5: hoe herken je een oorzaak-gevolg relatie?*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJFOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een betoog schrijven over of drop moet blijven bestaan of niet.

1. Ophalen van kennis. "Tijdens les 5 gaan jullie een betoog schrijven. Iedere Nederlander kent drop: sommigen zijn er gek op en anderen vinden het heel vies. Stel je voor dat de fabrikanten willen stoppen met drop maken. Dropjes zullen dan volledig uit de winkels verdwijnen."

2. Opdracht. "Jullie gaan opschrijven of jullie vinden dat ze drop moeten blijven maken of dat ze er inderdaad mee moeten stoppen. Dat doen jullie door middel van een betoog. Een betoog is een stuk tekst waarmee je iemand probeert te overtuigen. Wat heb je nodig om iemand te kunnen overtuigen?" **DDU.** "Om iemand te kunnen overtuigen heb je sterke argumenten

DDU

nodig. Het is ook goed als je een tegenargument weet te weerleggen; dat betekent dat je vertelt waarom het tegenargument niet klopt. Dat is dus ook wat jullie gaan doen. Bedenk vandaag met je team alvast of je wil dat drop blijft bestaan of niet en bedenk vervolgens argumenten. Het kan zijn dat je het als team niet met elkaar eens bent over of het moet blijven bestaan of niet. Maak dan een keuze voor een van beide, en gebruik de argumenten van degene die het er eigenlijk niet mee eens is als tegenargument om te weerleggen. Als je er tijd voor hebt, kun je ook alvast een tegenargument bedenken en bedenken waarom dit argument niet kloppend is, volgens jullie. In de volgende les ga je hier een betoog over schrijven.”

10 minuten

tijd een begin maken met het betoog
klaar **Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**
///

AFRONDING

terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - voorbereiding op de schrijfpdracht - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - schrijfpdracht - terugblik op de voorspelling - inleveren van teamwoordenboek - team van de week
spel	Brain Game naar keuze

Les 5

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een betoog schrijven over of drop moet blijven bestaan of niet.

Materialen: - 'De wortels van Oranje', blz. 38 t/m 43
- teamboekje, les 1-5

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijfo opdracht

vooruitblik - schrijfo opdracht
- terugblik op de voorspelling
- inleveren teamwoordenboek
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN AFMAKEN EN BETOOG SCHRIJVEN

Doel: De leerlingen kunnen een betoog schrijven over of drop moet blijven bestaan of niet.

tip **1. Zelfstandig lezen/Voorlezen: blz. 38 t/m 43.**
Bespreek met de leerlingen het tekstverband reden/verklaring aan de hand van de laatste alinea van bladzijde 40. Cornelis was niet heel aardig voor Hansken en wist niet hoe hij voor haar moest zorgen. Om welke reden wist Cornelis niet hoe hij voor haar moest zorgen? (Dat kwam omdat Hansken de enige olifant in heel Europa was)

2. Uitleg. "Vandaag hebben we de tijd om de opdrachten af te maken, maar we moeten ook de schrijfo opdracht nog afronden. In les 4 hebben we daar een begin mee gemaakt. Vandaag gaan jullie het betoog over drop schrijven. In les 4 hebben jullie overlegd hoe je het aan gaat pakken. Als dat nog niet helemaal duidelijk is, moet je nog even overleggen wie in jullie team welk onderdeel gaat doen. Aan het eind van deze les kan ieder team zijn betoog aan de groep voorlezen en daarna hangen we de betogen op."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdracht nog eens door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."

tijd 30 minuten

klaar betoog nalezen op fouten

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

4. Voorlezen van het betoog. "Jullie gaan nu als team jullie betoog voorlezen aan de groep. Overleg hoe jullie dat gaan doen."

tijd 5 minuten

5. Laat de teams de betogen voorlezen aan de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tijd 10 minuten

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

tijd 5 minuten

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze opgedaan hebben de voorspellingen beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "We zijn nu 5 lessen bezig met het boek 'De wortels van Oranje'. Met de dobbelsteen hebben we allerlei voorspellingen gedaan over het boek. Vandaag gaan we kijken of we het nog steeds eens zijn met onze voorspellingen. Voorspellingen kunnen uitkomen, maar het is

natuurlijk helemaal niet raar dat ze soms ook niet uitkomen. De schrijver kan je bijvoorbeeld op een verkeerd been hebben gezet.”

2. Opdracht. “We gaan eerst kijken naar de ‘voorkant’. We hebben voorspeld dat het boek gaat over (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Nu we al vijf dagen in het boek hebben gelezen weten we nu meer over de inhoud van het boek. Hebben we het juist voorspeld?”

GH
///

Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. “Dan gaan we nu kijken naar de illustraties. (*vul aan wat het antwoord van de groep was*). Klopt dit met wat we nu gelezen en gezien hebben?” **Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben om iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.**

GH
///

tip

Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.

3. Afronding. “We hebben de voorspellingen aangepast met dat wat we nu weten over het boek. Maar het boek is natuurlijk nog niet uit. Volgende week gaan we kijken of we toch nog verrassende informatie tegenkomen, die we niet verwacht hadden.”

AFRONDING

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit teamwoordenboek leveren jullie vandaag in en daar kun je ook punten voor krijgen.”

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

///

Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.

3. Vooruitblik. “Volgende keer lezen we verder in ‘De wortels van Oranje’.”

OVERZICHT BIJ HET BOEK, LES 6-10

De lesdoelen van les 6-10:

‘De wortels van Oranje’ – Marc ter Horst blz. 44 t/m 73	
Informatief: (Nederland/ weetjes)	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen weten bijzonderheden te noemen die in Nederland plaatsgevonden hebben of plaatsvinden. - De leerlingen hebben plezier bij het lezen van informatie over Nederland.
Teamopdrachten	
Woordenschat:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in het woordenboek opzoeken en de betekenis. - De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.
Lezen:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen voorspellen wat er in de hoofdstukken ‘Te vroeg gejuicht’, ‘Gemaakte natuur’ en ‘Een zeemonster in kalksteen’ verteld zal worden. - De leerlingen kunnen de hoofdstukken ‘Wandelende eilanden’, ‘De dansende spionne’ en ‘Het begin van Amsterdam’ samenvatten in maximaal vier zinnen. - De leerlingen kunnen uitleggen waarom het bedrijf Philips Evoluon cadeau heeft gegeven aan de stad Eindhoven. - De leerlingen kunnen uitleggen wat de schrijver benoemt in de eerste alinea van het hoofdstuk ‘Eindeloze tekeningen’.
Schrijven:	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen kunnen een nieuwe inhoudsopgave maken voor het boek.

Vorbereiding (voorafgaand aan les 6-10):

- Kijk de opdrachten van les 1-5 na en leg de teamboekjes ‘De wortels van Oranje’ weer klaar.
- Zet het digibordschema ‘De wortels van Oranje’ les 6-10* klaar.
- Leg (spreek)woordenboeken klaar (teamopdrachten).
- Leg voldoende kopieën studiewijzers klaar (teamopdrachten: ‘woord en betekenis’)*.
- Hang de woordmuur op.
- Leg antwoordblad ABCD met wasknijper klaar per leerling (les 9).

* Zie site: <http://successforall-nederland.nl>

Les	Woorden van de week	Blz.	Betekenis
6.	ergens gebukt onder gaan (uitdr.)	44	<i>Ergens veel last van hebben.</i>
6.	struinen	47	<i>Rondneuzen; rondlopen om te zien of je er iets kunt vinden.</i>
7.	sidderen (siddert)	50	<i>Trillen van angst.</i>
7.	de sluier	53	<i>Een dunne doek waarmee (een deel van) het gezicht bedekt wordt.</i>
8.	de revolutie	56	<i>Een grote verandering.</i>
8.	de beschutting	61	<i>Iets wat je ergens tegen beschermt.</i>

Les 6

- Samenwerk vaardigheid:** - Door de teams te bepalen.
- Lesdoel:** - De leerlingen kunnen voorspellen wat er in de hoofdstukken 'Te vroeg gejuicht', 'Gemaakte natuur' en 'Een zeemonster in kalksteen' verteld zal worden.
- Materialen:**
- 'De wortels van Oranje', blz. 44 t/m 49
 - teamboekje, les 6-10
 - spiekbrief 'voorspellen'
 - studiewijzer 'woord en betekenis'
 - woordmuur
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

1. Terugblik. "Tijdens les 1-5 hebben we teamopdrachten gemaakt die gingen over de woorden van de week en we hebben een heleboel weetjes over Nederland geleerd en daar teamopdrachten bij gemaakt. Na de afronding van de teamopdrachten hebben jullie de teamboekjes ingeleverd en heb ik de teams punten gegeven voor de opdrachten. Het team met de meeste punten is deze week het team van de week en dat is geworden... (Noem de naam van het team)! Applaus voor dit team."

2. Vooruitblik. "Deze week leren we weer nieuwe weetjes over Nederland en zijn er weer teamopdrachten. Maar eerst bepalen we per team aan welke vaardigheid jullie willen werken. Overleg in je team aan welk doel jullie deze week extra aandacht willen besteden en schrijf dat op in het teamboekje op de teamlijst van les 6-10."

tijd 5 minuten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen de betekenissen van (spreek)woorden in de tekst in het woordenboek opzoeken en de leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In het teamboekje zie je bij les 6-10 weer een deel van de woorden van de week in een kolom staan. Van deze woorden moet je de betekenis opzoeken in het (spreek)woordenboek. Deze keer is er één spreekwoord bij: ergens gebukt onder gaan. Deze woorden van de week vullen jullie verder aan door deze week voor zes woorden een studiewijzer 'woord en betekenis' in te vullen en zo ook je teamwoordenboek uit te breiden. Zorg dat je woorden kiest die belangrijk zijn voor het begrip van de tekst en die iedereen moeilijk vindt. Vergeet niet op welke bladzijde je de woorden gevonden hebt."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen voorspellen wat er in de hoofdstukken 'Te vroeg gejuicht', 'Gemaakte natuur' en 'Een zeemonster in kalksteen' verteld zal worden.

DDU

1. Leesdoel. "Deze week gaan we voorspellen wat er in de hoofdstukken verteld zal worden. Welke informatie kun je gebruiken om een voorspelling te doen?" **DDU.** "Er zijn in dit boek een heleboel afbeeldingen die we kunnen gebruiken. De titel zegt vaak ook al wel veel over wat er in het hoofdstuk verteld wordt. We hebben in les 2 ook gezien dat de woorden onderaan de bladzijde ook iets zeggen over de inhoud van de tekst. Daar kunnen we dus in dit geval ook naar kijken."

2. Modeling. "Als ik naar het hoofdstuk 'Te vroeg gejuicht' kijk, bedenk ik eerst wat de titel kan betekenen. Meestal zegt men dat je te vroeg gejuicht hebt als je denkt dat iets leuks al gebeurd is, terwijl dat nog niet het geval is. De plaatjes op de rechterpagina laten zien dat het over de geschiedenis gaat, denk ik, want het zijn allemaal oude dingen en een zwart-wit plaatje. Ik zie ook de dikgedrukte data staan. Dat is allemaal in 1944 en 1945. Die jaartallen

komen we bekend voor. In 1945 eindigde de Tweede Wereldoorlog. Ik denk dus dat het over de Tweede Wereldoorlog gaat. Zouden mensen misschien al te vroeg gedacht hebben dat de Tweede Wereldoorlog afgelopen was? Ga alle drie de hoofdstukken op deze manier bij langs met je team om een voorspelling te doen. Schrijf ook op waar je de voorspellingen op gebaseerd hebt. Na het lezen check je wat uitgekomen is van wat je voorspeld hebt.” **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten, het plannen en het voorspellen.**

3. Zelfstandig lezen: blz. 44 t/m 49, memo’s plakken op mogelijke antwoorden op de vragen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

4. Maatjeswerk: memo’s vergelijken, bespreken wat het beste antwoord op de vraag is.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 44 t/m 49. bezig met de teamopdrachten.

5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd 20 minuten

GH **6. Groep. Laat de teams vertellen wat ze voorspeld hebben voor de hoofdstukken ‘Gemaakte Natuur’ en ‘Een zeemonster in kalksteen’, welke informatie ze daarvoor gebruikt hebben en wat daarvan uitgekomen is. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.**

///

AFRONDING

1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg over de samenwerking en de planning, noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten en het samenwerken. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan de samenwerkingvaardigheid die de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken. Teams die een opdracht af hebben kunnen die opdracht voor beoordeling inleveren.

GH

→

2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.

GH

///

terugblik

- samenwerkingvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten
- punten en feedback

voorblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

spel

Brain Game naar keuze

Les 7

Lesdoel: - De leerlingen kunnen de hoofdstukken 'Wandelende eilanden', 'De dansende spionne' en 'Het begin van Amsterdam' samenvatten in maximaal vier zinnen.

Materialen: - 'De wortels van Oranje', blz. 50 t/m 55
- teamboekje, les 6-10
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - samenwerkvaardigheid
- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "De vorige les hebben we de eerste zelfgekozen woorden op de woordmuur geschreven. Ook heb ik zelf twee woorden op de muur gezet. Vandaag vullen we de woordmuur verder aan. Let ook vandaag dus goed op of je woorden tegenkomt die jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek. Als je nog niet alle woorden hebt opgezocht in het woordenboek, kun je daar vandaag mee verder."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen de hoofdstukken 'Wandelende eilanden', 'De dansende spionne' en 'Het begin van Amsterdam' samenvatten in maximaal vier zinnen.

DDU **1. Uitleg.** "Tijdens de vorige les hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Daar hebben jullie voor het lezen voorspeld wat er in de hoofdstukken verteld zou worden. Vandaag gaan we weer drie hoofdstukken lezen. Daarna gaan we een korte samenvatting schrijven van de drie losse hoofdstukken. De samenvattingen mogen maximaal vier zinnen zijn. Hoe weet je wat je moet opnemen in de samenvattingen?" **DDU.** "Je bekijkt wat de hoofdzaken uit de tekst en je laat de bijzaken weg. Je benoemt dus alleen het allerbelangrijkste. Het helpt ook om gebruik te maken van signaalwoorden, zoals 'want', 'daardoor' en 'en'. Op die manier kun je in één zin meer informatie kwijt."

2. Modeling. "De hoofdzaken staan vaak aan het begin van een alinea. Als ik naar het hoofdstuk 'Wandelende eilanden' kijk, zijn er wel meer alinea's dan vier. Ik moet dus alsnog ook goed kijken welke alinea's nu echt van belang zijn. Voorbeelden kan ik al overslaan, want dat zijn details. Ik denk dat het belangrijk is dat ik er in ieder geval weet wat 'de wandelende eilanden' zijn en hoe dat precies zit. Als ik daar iets over lees, plak ik dus een memo bij de tekst. Als ik andere belangrijke informatie vind in de tekst, plak ik daar ook een memo bij. Na het lezen en memo's plakken maak ik dan een selectie. Bespreek in je team welke informatie het belangrijkste is en bepaal hoe jullie dit in vier zinnen kunnen opschrijven." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

3. Zelfstandig lezen: blz. 50 t/m 55, memo's plakken op informatie voor de samenvattingen.

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

4. Maatjeswerk: memo's vergelijken en bespreken.

tijd 10 minuten

klaar Duolezen: blz. 53 en 54. Alvast in maatjes bespreken wat de belangrijkste informatie is.

5. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.

tijd	<u>15 minuten</u>
GH	6. Groep. Laat de teams vertellen wat ze in de samenvattingen hebben opgeschreven. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst. Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.
///	

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkingvaardigheid de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.</p> <p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams of ze zelf ook al woorden gevonden hebben die ze in het teamwoordenboek willen zetten. Bespreek deze woorden en bepaal samen met de groep of het woorden zijn die op de woordmuur geschreven moeten worden omdat ze belangrijk zijn om te onthouden. Waardeer antwoorden met gebruik van argumenten met punten.</p>
///	
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
voorblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten
spel	Brain Game naar keuze

Les 8

- Lesdoel:**
- De leerlingen kunnen uitleggen waarom het bedrijf Philips Evoluon cadeau heeft gegeven aan de stad Eindhoven.
 - De leerlingen kunnen uitleggen wat de schrijver benoemt in de eerste alinea van het hoofdstuk 'Eindeloze tekeningen'.
- Materialen:**
- 'De wortels van Oranje', blz. 56 t/m 61
 - teamboekje, les 6-10
 - Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik

- woorden van de week
- teamopdrachten

WOORDEN VAN DE WEEK

Doel: De leerlingen kunnen woorden voor het teamwoordenboek uit de tekst halen.

1. Uitleg. "In les 7 hebben we de woordmuur aangevuld met een aantal nieuwe woorden. Vandaag maken we de woordmuur compleet. Een deel van de woorden heb ik voor jullie gekozen, maar de laatste woorden kiezen jullie weer zelf. Let tijdens het lezen dus weer goed op welke woorden jullie willen gebruiken voor de woordmuur en het teamwoordenboek."

LEZEN EN TEAMOPDRACHTEN

Doel: De leerlingen kunnen uitleggen waarom het bedrijf Philips Evoluon cadeau heeft gegeven aan de stad Eindhoven en wat de schrijver benoemt in de eerste alinea van het hoofdstuk 'Eindeloze tekeningen'.

1. Uitleg. "De afgelopen twee lessen hebben jullie als team al een deel van de opdrachten gemaakt. Daarbij hebben jullie voorspellingen gedaan en samengevat. Vandaag gaan we weer met een andere strategie aan de slag, namelijk 'vraag & antwoord'. Er staan twee vragen in de teamboekjes waar jullie antwoord op gaan geven. Daarnaast bedenkt je of dit opzoekvragen of nadenkvragen zijn. Wanneer is iets een nadenkvraag?" **DDU.** "Als het antwoord niet letterlijk in de tekst staat en je er zelf nog over na moet denken. Je hebt dan dus je eigen kennis erbij nodig. Bij een opzoekvraag kun je het antwoord wel in de tekst vinden. Soms moet je dan wel nog verbanden leggen tussen verschillende stukjes informatie uit de tekst. Je koppelt dan de informatie van het ene stukje informatie aan het andere. Plak tijdens het lezen alvast memo's bij de informatie die je mogelijk nodig hebt om de vragen te beantwoorden. Spreek bijvoorbeeld van tevoren met je team af wie memo's gaat plakken bij welke vraag tijdens het lezen. Wissel vervolgens uit wat je gevonden hebt en waarom je denkt dat dit belangrijke informatie is. Vorm dan samen een antwoord. Zo kan je deels taken verdelen, maar ben je toch allemaal verantwoordelijk voor en betrokken bij het formuleren van het antwoord. Denk aan de tips en tops die je in les 7 gekregen hebt van de groep en gebruik die bij de opdrachten van vandaag." **Geef tijd voor het lezen van de opdrachten en het plannen.**

tip *Let bij het maken van de teamopdrachten op of de leerlingen de verantwoordelijkheid voor de antwoorden samen dragen en ook daadwerkelijk met elkaar tot de antwoorden komen.*

2. Zelfstandig lezen: 56 t/m 61, memo's plakken op informatie

tijd 10 minuten

klaar woordenlijst

3. Maatjeswerk: memo's vergelijken, bespreken welke informatie belangrijk is voor het beantwoorden van de vragen.

tijd 10 minuten

klaar	Duolezen: blz. 59 en 61, woordenlijst, alvast bezig met de teamopdrachten.
tijd	4. Teamopdrachten. Uitvoeren van de opdrachten.
GH	<u>10 minuten</u> 5. Groep. Laat de teams vertellen waarom Philips het Evoluon volgens hen aan Eindhoven gegeven heeft. Bespreek ook of dit een opzoekvraag of een nadenkvraag is en waarom. Stimuleer de leerlingen om het te bewijzen met aanwijzingen in de tekst.
///	Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

GH	<p>1. Teamopdracht. Geef de teams tijd voor overleg en noem een nummer en laat die leerling vertellen hoe het gegaan is met de opdrachten. Mogelijk is er een team dat al een opdracht klaar heeft en daar punten voor heeft gekregen. Bespreek waar een antwoord aan moet voldoen om het volledige aantal punten te halen. De andere teams kunnen Tips en Tops geven. Besteed ook aandacht aan het samenwerken, vraag ernaar welk samenwerkdoel de teams voor zichzelf bepaald hebben en op welke wijze die hen helpt om de teamopdrachten goed te maken.</p> <p>2. Woordmuur. Schrijf de woorden die bij deze les horen op de woordmuur. Vraag aan de teams met welke woorden ze de woordmuur compleet willen maken. Zorg dat de woordmuur vandaag volledig ingevuld is. Waardeer antwoorden die de teams geven met gebruik van argumenten met punten.</p>
terugblik	<ul style="list-style-type: none"> - woorden van de week - teamopdrachten - punten en feedback
vooruitblik	<ul style="list-style-type: none"> - toets - introductie schrijfopdracht

Les 9

Lesdoel: - De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

Materialen: - 'De wortels van Oranje', blz. 62 t/m 67
- toetsboekje, week 2 (les 9)
- antwoordblad ABCD met wasknijper
- A4 papier
- Brain Game naar keuze

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - woorden van de week
- teamopdrachten

vooruitblik - toets
- voorbereiding op de schrijfopdracht

WOORDEN VAN DE WEEK

1. Oefenen voor de toets. De leerlingen kunnen zich voorbereiden op de toets door de betekenis van de woorden nog even door te nemen. Dit kan met het teamboekje of met de woordmuur.

tijd 5 minuten

TOETS

Doel: De leerlingen leren n.a.v. het bespreken van de toets hoe ze informatie uit een tekst kunnen halen.

1. Zet de leerlingen in toetsopstelling.
2. Lees de vragen uit het toetsboekje voor. Geef uitleg bij de vragen, o.a. door duidelijk aan te geven wat de bedoeling is van een vraag.
3. Zelfstandig lezen: blz. 62 t/m 67 en maken van de vragen.

tijd 30 minuten
klaar woordenlijst afmaken, stillezen

4. Bespreken van de vragen. "Je krijgt van mij een blad met daarop de letters ABCD. We gaan de vragen bespreken en elke keer als ik de vraag voorgelezen heb, kijk je of je gekozen had voor antwoord A, B, C of D. Heb je voor B gekozen dan zet je de wasknijper op B. Koos je voor C dan doe je de wasknijper op die letter. Daarna doen we op mijn teken het bordje omhoog." Lees de eerste vraag voor en vraag aan de leerlingen om de wasknijper op de letter van hun antwoord te zetten. Kijk of de (bijna alle) leerlingen het goede antwoord hebben en ga dan door. Als er veel verschillende antwoorden gegeven zijn, model dan de stappen die de leerlingen hadden moeten maken om tot het juiste antwoord te komen.

→ *Haal de toetsen op en zet de resultaten in de scorelijst weektoets.*

VOORBEREIDING OP DE SCHRIJF-/TEKENOPDRACHT

Doel: De leerlingen kunnen een nieuwe inhoudsopgave maken voor het boek.

DDU **1. Ophalen van kennis.** "Waar vinden we de inhoudsopgave in dit boek?" **DDU.** "De inhoudsopgave staat op bladzijde 12 en 13. Het boek 'De wortels van Oranje' heeft een iets andere inhoudsopgave dan we van de meeste boeken gewend zijn. Waarom is deze inhoudsopgave net iets anders?" **DDU.** "De informatie staat niet onder elkaar maar gaat via een lijntje kriskras over de pagina. Ook staat er in de inhoudsopgave voor elk hoofdstuk een vraag, maar deze vraag komt niet overeen met het boekhoofdstuk. Meestal staat de titel van een hoofdstuk in de inhoudsopgave, maar dat is hier dus een beetje anders. Wat vind je van deze manier van de inhoud weergeven?" **Geef een paar kinderen de beurt om hun mening**

te geven over de inhoudsopgave. “Vandaag en in de volgende les gaan we een ander ontwerp maken van de inhoudsopgave. Je mag zelf bepalen hoe het eruit komt te zien en of je bijvoorbeeld de titels van de hoofdstukken wil gebruiken, de vragen die er nu staan of dat je nog een andere manier bedenkt.”

2. Opdracht. “Lees de opdracht goed door. Bespreek daarna met elkaar hoe je de inhoudsopgave in wil delen en hoe je de informatie wil presenteren. Als je hiermee klaar bent, dan kun je alvast een begin maken met de inhoudsopgave.”

tijd

10 minuten

klaar

een begin maken met de inhoudsopgave

///

Teamdoel samenwerkingvaardigheid bereikt: punten.

AFRONDING

terugblik

- toets
- voorbereiding op de schrijf-/tekenopdracht
- punten en feedback

spel

Brain Game naar keuze

voorblik

- schrijf-/tekenopdracht
- inleveren van teamwoordenboek
- team van de week

Les 10

Lesdoel: - De leerlingen kunnen een nieuwe inhoudsopgave maken voor het boek.

Materialen: - 'De wortels van Oranje', blz. 68 t/m 72
- teamboekje, les 6-10
- A4 papier

TERUGBLIK/VOORUITBLIK

terugblik - toets
- voorbereiding op schrijf-/tekenopdracht

vooruitblik - schrijfoopdracht
- inleveren woordlijsten
- team van de week

TEAMOPDRACHTEN AFMAKEN EN DE INHOUDSOPGAVE MAKEN

Doel: De leerlingen kunnen een nieuwe inhoudsopgave maken voor het boek.

1. Zelfstandig lezen/voorlezen: blz. 68 t/m 72.

Bespreek met de leerlingen waarom de schrijver de stalen poten van de Maeslantkering vergelijkt met de Eiffeltoren of 540 stokbroden (om het herkenbaarder te maken voor de lezer) en welke vragen dit oproept (bijv. hoe lang is een stokbrood?).

2. Uitleg. "Vandaag hebben we de tijd om de opdrachten af te maken en we gaan aan de slag met de schrijfoopdracht. In les 9 hebben we daar een begin mee gemaakt. Vandaag gaan jullie verder met het maken van de inhoudsopgave. In les 9 hebben jullie overlegd hoe je het aan gaat pakken. Als dat nog niet helemaal duidelijk is, moet je nog even overleggen wie in jullie team welk onderdeel gaat doen. Aan het eind van deze les kan ieder team zijn illustraties aan de groep presenteren en daarna hangen we de bladen op."

3. Opdracht. "Lees in het teamboekje de opdracht nog eens door en verdeel de taken. Help elkaar en maak de opdrachten helemaal af."

tijd 30 minuten

klaar inhoudsopgave nalezen op fouten/verder versieren

/// **Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.**

4. Opdracht presenteren. "Jullie gaan nu als team jullie inhoudsopgave presenteren. Overleg hoe jullie dat gaan doen."

tijd 5 minuten

5. Laat de teams de inhoudsopgave bespreken met de groep, geef mogelijkheden voor het stellen van vragen aan de teams en laat de groep Tops geven. De teams kunnen deze tops inzetten voor het samenwerkdoel voor de komende week.

tijd 10 minuten

6. Bespreken. Besteed aandacht aan het samenwerken, evalueer de samenwerking in de teams en bespreek met elkaar de moeilijkheden en een mogelijke aanpak ("Wat ga je volgende week anders/hetzelfde doen?") **voor de volgende week.**

tijd 5 minuten

Teamdoel samenwerkvaardigheid bereikt: punten.

TERUGBLIK OP VOORSPELLEN

Doel: De leerlingen kunnen op basis van de kennis die ze hebben opgedaan de voorspelling beoordelen en aanvullen.

1. Uitleg. "Het boek is nu uit en nu kunnen we gaan kijken welke voorspellingen echt uit zijn gekomen."

GH /// **2. Opdracht.** Evalueer samen met de leerlingen de voorspelling en geef punten voor juiste argumenten om het zo te laten, aan te vullen en/of te veranderen. Ga zo alle punten van de

voorspelling langs en laat de teams overleggen welke argumenten ze hebben om iets te veranderen of de voorspelling zo te laten staan.

tip

Als leerlingen moeite hebben met het vinden van argumenten, model dan voorbeelden van argumenten op basis van aanwijzingen in het boek.

AFRONDING

1. Woorden van de week. “Deze week hebben jullie zelf woorden uit de tekst gehaald voor de woordmuur. Dit zijn de woorden die we in elk geval willen onthouden. Daarnaast hebben jullie zes woorden uitgekozen voor het teamwoordenboek. Dit teamwoordenboek leveren jullie vandaag in en daar kun je ook punten voor krijgen.”

2. Terugblik. “Ik zag teams heel goed samenwerken. Ik kon echt zien dat ... en ... (noem namen teams) elkaar goed hielpen. Deze week hebben de schrijvers de punten bijgehouden op de teamlijsten. Tel de punten bij elkaar op en bedenk wat er deze week goed ging in het team als je denkt aan het samenwerken.” **Geef willekeurige beurten en waardeer het antwoord met punten.** “Deze punten hebben jullie verdiend omdat je goed hebt samengewerkt: jullie hebben goed naar elkaar geluisterd en elkaar goed geholpen.”

Vieren van het resultaat. Bedenk met elkaar wat het team met de meeste punten mag doen als ‘team van de week’. Ieder team telt de punten op en het team met de meeste punten is volgende week ‘team van de week’.

3. Vooruitblik. “Volgende les beginnen we met een nieuw boek.”

///

Antwoorden teamboekje
LES 1-10

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week (woordenboek)	
Opdracht 1	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: Een sabel is een kort en gebogen zwaard dat vroeger gebruikt werd om te slaan of steken.
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: Een kort en geboden zwaard dat vroeger gebruikt werd om te slaan of steken.
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) Voorbeeld: Een zwaard.
Opdracht 2	Per spreekwoord:
25 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) Voorbeeld: De volle laag krijgen is als je alles op jou gericht is.
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) Voorbeeld: Alles is op jou gericht.
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) Voorbeeld: Op jou gericht.
Opdracht 3	'Hoort bij de zuivel, want'
	Ter beoordeling van de leerkracht. Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> Melk Kaas Kwark Yoghurt
Opdracht 4	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden

Antwoorden bij de teamvragen – Verhelderen (max. 100 punten per opdracht)	
Opdracht 1	Wat is de functie van de blauwe woorden met pijl ertussen onderaan de bladzijden?
Antwoord	De blauwe woorden onderaan de bladzijden zijn ook de woorden die in het blauw in de tekst staan. Het eerste blauwe woord staat ook in het hoofdstuk ervoor en het tweede woord staat ook in het hoofdstuk erna. Hiermee wordt dus de relatie tussen de hoofdstukken laten zien.
Opdracht 2	Leg in eigen woorden uit hoe de Leerplichtwet ervoor zorgt dat kinderen geholpen worden.
Antwoord	Voor de Leerplichtwet moesten kinderen vaak hard werken in slechte omstandigheden. Dit was ongezond en gevaarlijk. Sinds de Leerplichtwet konden kinderen niet meer zoveel werken, omdat ze naar school moesten. Ze werden er dus niet alleen maar slimmer van, maar ze bleven ook gezonden en liepen minder gevaar.
Opdracht 3	Leg in eigen woorden uit waarom het hoofdstuk 'De Shoenami van Terschelling' heet? Beschrijf hierbij waar het woord 'Shoenami' vandaan komt.
Antwoord	Het hoofdstuk gaat over een vloedgolf vol met schoenen ('shoes' zijn schoenen in het Engels) die op Terschelling plaatsvond.
Opdracht 4	Leg in eigen woorden uit wat bedoeld wordt met 'moordenaar op een voetstuk'.
Antwoord	Jan Pieterszoon Coen wordt in Nederland gezien als een held, en dus op een voetstuk geplaatst, omdat hij veel waardevolle producten naar Nederland heeft gebracht en veel kolonies gesticht heeft. Maar eigenlijk is hij ook een moordenaar: hij heeft veel mensen moeten vermoorden om dat allemaal te kunnen bereiken. Dit kan zorgen voor een dubbel gevoel bij, bijvoorbeeld, zijn standbeeld.

Antwoorden bij de schrijfopdracht (max. 100 punten per opdracht)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • Alle stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het standpunt van de leerlingen wordt duidelijk. • In het betoog zitten minimaal twee argumenten en een weerlegd tegenargument. • De opdracht is overtuigend geschreven. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het standpunt van de leerlingen wordt duidelijk. • In het betoog zitten twee argumenten en een (weerlegd) tegenargument. • De opdracht is niet heel overtuigend geschreven. • De zinnen zijn compleet en goed geschreven.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De meeste stappen van het stappenplan zijn gevolgd. • Het standpunt van de leerlingen wordt enigszins duidelijk. • In het betoog zitten twee argumenten, maar geen (weerlegd) tegenargument. • De opdracht is niet overtuigend geschreven. • De zinnen zijn niet compleet en/of niet goed geschreven.

Punten bij opdrachten bij de woorden van de week (woordenboek)	
Opdracht 1	Per woord:
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Struinen is rondlopen om te zien of je er iets kunt vinden.</p>
9 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Rondlopen om te zien of je er iets kunt vinden.</p>
8 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Rondlopen.</p>
Opdracht 2	Per spreekwoord:
25 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is compleet (met herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Je gaat ergens gebukt onder als je ergens heel veel last van hebt.</p>
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord) <p>Voorbeeld: Als je ergens heel veel last van hebt.</p>
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> Het antwoord is correct Het antwoord is niet compleet (zonder herhaling van het woord en met slechts een deel van de betekenis) <p>Voorbeeld: Last hebben.</p>
Opdracht 3	Per woord in het teamwoordenboek (max. 120 punten in totaal)
20 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit De betekenis is goed en duidelijk omschreven Het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
15 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit. De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
10 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenisvolle zin is compleet en geeft de betekenis van het woord goed weer/de illustratie maakt duidelijk wat de betekenis van het woord is en ziet er verzorgd uit óf de betekenis is goed en duidelijk omschreven en het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden
5 punten	<ul style="list-style-type: none"> De betekenis is goed en duidelijk omschreven óf het woord is goed geschreven en het basiswoord is gevonden

Antwoorden bij de teamvragen – Voorspellen (max. 100 punten per vraag)	
Vraag 1	Voorspel wat er in de hoofdstukken 'Te vroeg gejuicht', 'Gemaakte natuur' en 'Een zeemonster in kalksteen' verteld zal worden.
Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p>Mogelijke aanwijzingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Oude producten → verwijzing naar vroeger Hongerwinter (1944-1945) → Tweede Wereldoorlog Titel → dacht Nederland te snel dat ze bevrijd waren?

Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p>Mogelijke aanwijzingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Plaatje rechts onderin met pijl naar Oostvaardersplassen - Dieren en skeletten op de afbeeldingen
Antwoord	<p><i>Ter beoordeling van de leerkracht.</i></p> <p>Mogelijke aanwijzingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afbeelding: fossielen en schelpen - Twee keer tekst bij afbeeldingen met verwijzing naar 'mosasaurus' - Archeoloog
Antwoorden bij de teamvragen – Samenvatten (max. 100 punten per ideeënboom)	
Opdracht 2	Vat de hoofdstukken 'Wandelende eilanden', 'De dansende spionne' en 'Het begin van Amsterdam' samen in maximaal vier zinnen.
Antwoord	<p>Wandelende eilanden</p> <p>Bijvoorbeeld:</p> <p>Naast de bekende Waddeneilanden (tv-tas), zijn er nog twee onbewoonde eilanden: Rottumerplaat en Rottumeroog. De Waddeneilanden 'wandelen' doordat er aan de westkant zand af gaat en aan de oostkant komt er zand bij. De bewoonde eilanden hebben dijken gebouwd om dat tegen te gaan, maar Rottumerplaat en Rottumeroog verplaatsen wel.</p>
Antwoord	<p>De dansende spionne</p> <p>Bijvoorbeeld:</p> <p>Margaretha Geertruida Zelle, ook wel bekend als Mata Hari, was een bekende exotisch danseres. Veel belangrijke mannen werden verliefd op haar en vertelden haar hun diepste geheimen. Aangezien die verhalen veel geld waard waren in de Eerste Wereldoorlog werd ze gevraagd om als spion te werken voor een Franse kapitein. Hoewel het niet helemaal zeker was of ze ooit gespioneerd heeft, kreeg ze wel de doodstraf ervoor.</p>
Antwoord	<p>Het begin van Amsterdam</p> <p>Bijvoorbeeld:</p> <p>Ongeveer 750 jaar geleden werd er een dam gebouwd in het vissersdorpje Amstelledamme. Omdat er handel daar gratis mocht verlopen, in tegenstelling tot andere plekken, werd de vismarkt flink uitgebreid ten koste van het water. Onder andere door de grote handel in de Gouden Eeuw, groeide de dam flink en ontstond de grote stad Amsterdam langzamerhand. Het plein dat ontstaan is heet nog steeds de Dam en wordt voor veel gelegenheden gebruikt.</p>

Antwoorden bij de teamvragen – Vraag & Antwoord (max. 100 punten per vraag)	
Opdracht 3	Waarom heeft het bedrijf Philips Evoluon cadeau gegeven aan de stad Eindhoven?
Antwoord	Het bedrijf was bezig met veel nieuwe ontwikkelingen in de wetenschap. Door bekendheid te creëren en hun naam eraan te hangen, werden zij ook populairder.
Soort vraag	Dit is een nadenkvraag, want je moet zelf bedenken wat de reden achter het cadeau zou zijn geweest
Opdracht 4	Wat benoemt de schrijver in de eerste alinea van het hoofdstuk 'Eindeloze tekeningen'?
Antwoord	De schrijver benoemt wat hij ziet in de tekening 'Metamorfose 3' van Maurits Escher.
Soort vraag	Dit is een opzoekvraag. Later in de tekst verwijst de schrijver naar de tekening. Je moet wel zelf nog de verbinding leggen met de voorbeelden in de eerste alinea.

Antwoorden bij de schrijf-/tekenopdracht (max. 100 punten illustratie/foto)	
100 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De inhoudsopgave bevat de inhoud van het boek. • De inhoudsopgave is informatief. • De inhoudsopgave is gestructureerd en netjes. • De informatie is goed geschreven en bevat geen spellingsfouten.
90 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De inhoudsopgave bevat de inhoud van het boek. • De inhoudsopgave is grotendeels informatief. • De inhoudsopgave is grotendeels gestructureerd en netjes. • De informatie is goed geschreven en bevat weinig spellingsfouten.
80 punten	<ul style="list-style-type: none"> • De inhoudsopgave bevat de inhoud van het boek. • De inhoudsopgave is deels informatief. • De inhoudsopgave is deels gestructureerd en netjes. • De informatie is redelijk goed geschreven en bevat weinig spellingsfouten.

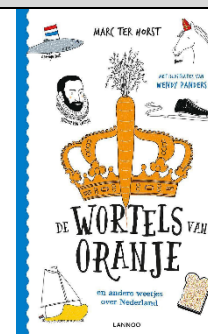
Antwoorden toetsen

LES 4-9

ANTWOORDEN TOETS LES 4

'De wortels van Oranje' - Marc ter Horst

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

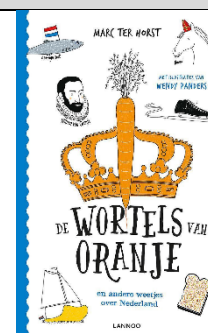

BL	1	D
	2	D
	3	B
	4	B
	5	Om een mogelijke inval van Rusland te voorkomen, sloot Nederland de sluizen, waardoor het water in de omgeving van Zwolle heel hoog kwam te staan. Hierdoor kon het water niet meer goed door de leidingen spoelen.
WS	6	Lomp is als je onbeleefd bent en geen rekening houdt met anderen.
	7	Als je de volle laag krijgt, is alles op jou gericht.
	8	Ter beoordeling van de leerkracht.
	9	A
	10	B

ANTWOORDEN TOETS LES 9

'De wortels van Oranje' - Marc ter Horst

	Vraag	Punten per vraag	Totaal
Begrijpend lezen	1, 2, 3, 4, 5	20	100
Woordenschat	6, 7, 8, 9, 10	20	100
Totaal			200

BL	1	B
	2	D
	3	D
	4	D
	5	Met 'een slordige tweeduizend jaar geleden' wordt bedoeld dat het ongeveer tweeduizend jaar geleden was.
WS	6	De beschutting is iets wat je ergens tegen beschermt.
	7	Als je siddert tril je van angst.
	8	ter beoordeling van de leerkracht
	9	C
	10	A

Disclaimer

De inhoud van deze leerkrachthandleiding is het werk van Success for All - Nederland medewerkers van het GION, Rijksuniversiteit Groningen. De inhoud hiervan is vertrouwelijk en mag alleen gebruikt worden door scholen die toestemming hebben vanuit Success for All - Nederland om met het programma te werken.
